



**Powiat
Tarnobrzесki**



**Fundacja
Masz Prawo**

Wybrane aspekty prawa dotyczącego cudzoziemców – obywateli Ukrainy
Окремі аспекти законодавства, що стосуються іноземців – громадян України

Poradnik opracowany przez Fundację „Masz Prawo” z siedzibą w Tarnobrzegu jako zadanie publiczne zlecone i sfinansowane ze środków otrzymanych od Powiatu Tarnobrzесkiego w ramach edukacji prawnej, o której mowa ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U.2021.945 t.j. z dnia 2021.05.21), w związku z realizacją zadania prowadzenia punktu nieodpłatnej pomocy prawnej oraz świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego w Powiecie Tarnobrzесkim w 2022 roku.

Посібник підготовлений Фондом «Маєш Право» у Тарнобжезі як публічне завдання, котре замовлено та профінансовано за рахунок коштів, отриманих від Тарнобжезького повіту в рамках юридичної освіти, про яку зазначено в Законі від 5 серпня 2015 року про безоплатну юридичну допомогу, безкоштовне консультування громадян та юридична освіта (Вісник законів 2021.945, тобто з 21.05.2021), у зв'язку з виконанням завдання щодо створення і функціонування пункту безкоштовної правової допомоги та надання безкоштовних громадських консультацій у Тарнобжезькому повіті в 2022 році.

Stan prawny lipiec 2022

Wstęp

Ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wprowadzono przepisy określające szczególne zasady zalegalizowania pobytu obywateli Ukrainy, którzy przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. (art. 1 cyt. ustawy).

Ilekcioć w ustawie jest mowa o obywatelu Ukrainy, rozumie się przez to także nieposiadającego obywatelstwa ukraińskiego małżonka obywatela Ukrainy, o ile przybył on na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa i nie jest obywatelem polskim ani obywatelem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej (art. 1 ust. 2 w/w ustawy).

1. Procedura nadania numeru PESEL

Art. 4 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa stanowi, że obywatelowi Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny na podstawie art. 2 ust. 1, na podstawie wniosku złożonego w dowolnym organie wykonawczym gminy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, nadaje się numer PESEL.

Wniosek o nadanie numer PESEL obywatele Ukrainy oraz osoby wskazane w art. 1 ust. 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa składają osobiście w siedzibie organu gminy na piśmie z własnoręcznym czytelnyu podpisem, wypełnionym przez wnioskodawcę albo przez pracownika tego organu na podstawie danych podanych przez wnioskodawcę. W przypadku osoby, która ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność nie jest w stanie osobiście złożyć wniosku w siedzibie organu gminy, organ gminy zapewnia możliwość złożenia wniosku w miejscu pobytu tej osoby.

W imieniu osoby nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych ubiegającej się o nadanie numeru PESEL albo osoby, która ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność nie jest w stanie samodzielnie złożyć wniosku, wniosek składa jedno z rodziców, opiekun, kurator, opiekun tymczasowy lub osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem, a w przypadku braku takich osób numer PESEL może zostać nadany z urzędu.

Złożenie w siedzibie organu gminy wniosku w imieniu osoby nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych wymaga jej obecności przy składaniu wniosku. Wyjątek stanowią osoby, które nie ukończyły dwunastego roku życia, chyba że potwierdzenie tożsamości następuje na podstawie oświadczenia pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

Podczas składania wniosku pobiera się od osoby, której dotyczy wniosek, odciski palców. W przypadku osoby, która ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność nie jest w stanie osobiście złożyć wniosku w siedzibie organu gminy, organ gminy zapewnia możliwość pobrania odcisków palców w miejscu pobytu tej osoby.

Odcisków palców nie pobiera się od osoby:

- 1) która nie ukończyła dwunastego roku życia;
- 2) od której chwilowo fizycznie nie jest możliwe pobranie odcisków któregośkolwiek z palców;
- 3) od której pobranie odcisków palców jest fizycznie niemożliwe.

Organ gminy potwierdza tożsamość na podstawie dokumentu podróży, Karty Polaka lub innego dokumentu ze zdjęciem umożliwiającego ustalenie tożsamości, a w przypadku osób, które nie ukończyły 18. roku życia, również dokumentu potwierdzającego urodzenie, i wprowadza dane do rejestru PESEL. Co ważne potwierdzenie tożsamości może nastąpić na podstawie dokumentu unieważnionego, jeżeli umożliwia on ustalenie tożsamości osoby.

W przypadku, gdy wniosek o nadanie nr PESEL dotyczy nieposiadającego obywatelstwa ukraińskiego małżonka obywatela Ukrainy, o ile przybył on na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa i nie jest obywatelem polskim ani obywatelem innego niż Rzeczpospolita Polska państwa członkowskiego Unii Europejskiej we wniosku składa się oświadczenie o byciu małżonkiem obywatela Ukrainy. Gdy wniosek o nadanie nr PESEL dotyczy członka najbliższej rodziny obywatela Ukrainy, który posiada Kartę Polaka we wniosku należy złożyć stosowne oświadczenie.

Nadto przedstawiciel ustawowy lub opiekun dziecka we wniosku o nadanie nr PESEL składa oświadczenie, iż dziecko, jest małoletnim dzieckiem urodzonym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez matkę, która zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa przybyła na terytorium RP w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy.

Osobom, które uzyskały nr PESEL nadaje się status UKR zgodnie z art. 8 pkt 24a lit. d ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności (w przypadku osoby, której nadano numer PESEL na podstawie art. 4 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa)

Zgodnie z art. 11 ust 2 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wyjazd obywatela Ukrainy z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej na okres powyżej 1 miesiąca pozbawia go uprawnień, o którym mowa w art. 2 ust. 1. (tj. legalność pobytu).

Status UKR, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. d ustawy z dnia 24 września 2010 r. o ewidencji ludności, jest automatycznie zmieniany na status, o którym mowa w art. 8 pkt 24a lit. c (status NUE) tej ustawy, po przekazaniu przez Komendanta Głównego Straży Granicznej informacji o wyjeździe z terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Osobom, którym zmieniono status UKR na inny, status ten może zostać ponownie nadany w wyniku przybycia na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa. Opuszczenie terytorium Ukrainy musi zostać udokumentowane lub zarejestrowane w rejestrze prowadzonym przez Komendanta Głównego Straży Granicznej.

W przypadku, gdy ponowny wjazd nastąpił przez granice Rzeczypospolitej Polskiej będące zewnętrznymi granicami strefy Schengen, ponowne nadanie statusu UKR następuje automatycznie w wyniku przekazania informacji z rejestru wraz ze wskazaniem daty wjazdu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. W przypadku, o którym mowa w ust. 17f ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, status UKR może zostać ponownie nadany również w wyniku ponownego złożenia wniosku o nadanie numeru PESEL. Od wnioskodawcy nie pobiera się odcisków palców, chyba że nie pobrano ich przy nadaniu numeru PESEL. (art. 4 ust. 17a-17j ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa)

2. Postępowanie w sprawach ustanowienia opiekuna tymczasowego dla małoletniego obywatela Ukrainy przebywającego na terytorium Polski

Ustawa z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa wprowadziła możliwość uregulowania sytuacji prawnej małoletnich tj. osób poniżej 18-tego roku życia przebywających na terenie naszego państwa bez przedstawiciela ustawowego, tj. rodzica lub opiekuna prawnego.

W związku z koniecznością jak najszybszej ewakuacji obywateli Ukrainy z terytorium ich państwa do Polski zostały uproszczone procedury pozwalające na przekroczenie granicy Polskiej przez małoletnich (bez wymaganych dokumentów oraz bez obecności lub zgody opiekuna prawnego).

3. Pobyt małoletniego obywatela Ukrainy na terytorium RP

Zgodnie z przepisami powołanej wyżej ustawy małoletniemu obywatelowi Ukrainy objętemu ochroną czasową na terenie RP powinien zostać nadany nr PESEL.

Zgodnie z art. 4 ust. 3 w/w ustawy o pomocy w imieniu osoby nieposiadającej zdolności do czynności prawnych lub posiadającej ograniczoną zdolność do czynności prawnych ubiegającej się o nadanie numeru PESEL albo osoby, która ze względu na stan zdrowia lub niepełnosprawność nie jest w stanie samodzielnie złożyć wniosku, wniosek, o którym mowa w ust. 1, składa jedno z rodziców, opiekun, kurator, opiekun tymczasowy, o którym mowa w art. 25, lub osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem, a w przypadku braku takich osób numer PESEL może zostać nadany z urzędu.

Nadanie nr PESEL małoletniemu obywatelowi Ukrainy uprawnia go do skorzystania ze świadczeń i usług publicznych w takim zakresie jaki przysługuje obywatelom Polski, a dotyczy to m.in.:

2. Świadczeń zdrowotnych;
3. Świadczeń pieniężnych;
4. Prawa do żłobków i przedszkoli;
5. Prawa do edukacji;

4. Ustanowienie opiekuna tymczasowego

Art. 25 ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa małoletniego obywatela Ukrainy, o którym mowa w art. 1 ust. 1 (*obywatel Ukrainy przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, oraz obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań wojennych przybyli na terytorium Polski*) który przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej, reprezentuje oraz sprawuje pieczę nad jego osobą i majątkiem opiekun tymczasowy.

O ile przy ustanowieniu opiekuna tymczasowego nie określono inaczej zakresu jego praw i obowiązków, opiekun upoważniony jest do reprezentowania małoletniego oraz sprawowania pieczy nad jego osobą i majątkiem. Oznacza to, iż dopiero po ustanowieniu opiekuna tymczasowego oraz złożeniu przez niego odpowiednich wniosków małoletni uprawniony będzie do skorzystania z przysługujących mu usług oraz świadczeń.

Opiekun tymczasowy zgodnie z przepisami w/w ustawy powinien uzyskiwać zezwolenie sądu opiekuńczego we wszelkich ważniejszych sprawach, które dotyczą osoby lub majątku małoletniego.

Nadzór nad realizacją praw i obowiązków opiekuna tymczasowego sprawuje ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych albo inna jednostka organizacyjna wskazana przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta właściwe ze względu na miejsce pobytu małoletniego.

Wsparcia podmiotom powołanym do nadzoru w/w udziela powiatowe centrum pomocy rodzinie.

5. Katalog uprawnień przysługujących opiekunowi tymczasowemu oraz małoletniemu

Opiekunowi tymczasowemu oraz małoletniemu przysługuje m.in.:

1. Prawo do nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (art. 25 ust. 3aa ustawy o pomocy)
2. Prawo do pomocy psychologicznej (art. 25 ust. 3b ustawy o pomocy)
3. Pomoc organizacyjną polegającą w szczególności na zapewnieniu pomocy wolontariuszy, tłumaczy lub pomocy przy załatwianiu spraw urzędowych (art. 25 ust. 3ba ustawy o pomocy)
4. W przypadku, gdy opiekun tymczasowy ma pod opieką więcej niż 15 dzieci, kierownik powiatowego centrum pomocy rodzinie zatrudnia, na podstawie umowy o pracę lub umowy zlecenia, realizowanych w wymiarze co najmniej 40 godzin w tygodniu, na każdą grupę 15 małoletnich (art. 25 ust. 3c ustawy o pomocy)

6. Postępowanie w sprawie ustanowienia opiekuna tymczasowego

- a) Właściwość miejscowa sądu

Zgodnie z art. 25 ustawy o pomocy opiekuna ustanawia sąd opiekuńczy właściwy ze względu na miejsce pobytu małoletniego. Ustanawiając opiekuna tymczasowego, sąd kieruje się dobrem dziecka.

b) Kto może zostać opiekunem

Opiekun tymczasowy powinien być ustanowiony przede wszystkim spośród:

- a. krewnych
- b. powinowatych
- c. innych osób dających rękojmię należytego wykonywania obowiązków opiekuna

Opiekuna tymczasowego sąd może ustanowić na wniosek jak i z urzędu. W przypadku braku krewnych, powinowatych oraz innych osób dających rękojmię należytego wykonywania obowiązków opiekuna wniosek składa ośrodek pomocy społecznej lub centrum usług społecznych albo inna jednostka organizacyjna wskazana przez wójta, burmistrza, prezydenta miasta właściwe ze względu na miejsce pobytu małoletniego w terminie 48 godzin. Wniosek przesyła się wraz ze wskazaniem kandydata na opiekuna tymczasowego z jego pisemną zgodą na ustanowienie go opiekunem tymczasowym.

Zgodnie z art. 25 ust. 7 ustawy o pomocy tę samą osobę można ustanowić opiekunem tymczasowym dla więcej niż jednego małoletniego, jeżeli nie zachodzi sprzeczność między interesami małoletnich. Opiekunem tymczasowym dla rodzeństwa w miarę możliwości ustanawia się tę samą osobę.

Jeżeli małoletni przed przybyciem do Polski byli umieszczeni w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy i przybyli wraz z osobą sprawującą nad nimi tę pieczę, sąd ustanawia tę osobę opiekunem tymczasowym dla wszystkich tych małoletnich.

c) Uprawnieni do złożenia wniosku o ustanowienie opiekuna tymczasowego

W myśl art. 25 ust. 11 ustawy o pomocy, uprawnionymi do złożenia wniosku o wszczęcie postępowania o ustanowienie opiekuna tymczasowego są:

1. Straż Graniczna;
2. wójt, burmistrz, prezydent miasta, starosta, marszałek województwa;
3. prokurator;
4. Policja;
5. kierownicy jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
6. przedstawiciele organizacji międzynarodowych lub pozarządowych zajmujących się udzielaniem pomocy cudzoziemcom;
7. osoba sprawująca faktyczną pieczę nad małoletnim;
8. osoba, która objęła faktyczną pieczę nad małoletnim po wjeździe przez małoletniego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i sprawuje ją w dniu złożenia wniosku;
9. inne osoby lub podmioty, w ramach swoich zadań.

d) Warunki formalne wniosku

Zgodnie z art. 25 ust. 9 ustawy o pomocy, wniosek o ustanowienie opiekuna tymczasowego powinien zawierać:

1. oznaczenie sądu, do którego jest skierowany;
2. imię i nazwisko lub nazwę wnioskodawcy, adres zamieszkania lub pobytu albo siedziby, numer telefonu lub adres poczty elektronicznej;
3. imię i nazwisko małoletniego, jego adres zamieszkania lub pobytu;
4. imiona i nazwiska rodziców oraz nazwisko rodowe matki małoletniego bądź informację, że nie są one znane;
5. płeć małoletniego;
6. datę i miejsce urodzenia małoletniego;
7. rodzaj oraz serię i numer dokumentu stanowiącego podstawę przekroczenia granicy przez małoletniego, jeżeli występuje;
8. imię i nazwisko kandydata na opiekuna tymczasowego, jego datę urodzenia, adres zamieszkania lub pobytu oraz serię i numer dokumentu tożsamości albo informację o braku kandydata;
9. imię i nazwisko oraz adres zamieszkania lub pobytu osoby sprawującej faktyczną pieczę nad małoletnim, jeżeli małoletni nie znajduje się pod pieczę kandydata na opiekuna tymczasowego;
10. osnovę wniosku.

Gdy we wniosku został wskazany kandydat na opiekuna tymczasowego, należy podać stopień pokrewieństwa albo powinowactwa kandydata na opiekuna tymczasowego z małoletnim bądź informację o braku pokrewieństwa albo powinowactwa, a w przypadku osoby sprawującej faktyczną pieczę nad małoletnim - datę, od której piecza jest sprawowana. Kandydat na opiekuna składa oświadczenie o braku negatywnych przesłanek do ustanowienia tej osoby opiekunem (*art. 148 krio brak pełnej zdolności do czynności prawnych, pozbawienie praw publicznych, pozbawienie władzy rodzicielskiej, skazanie za przestępstwo przeciwko wolności seksualnej lub obyczajności albo za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy wobec osoby lub przestępstwo popełnione na szkodę małoletniego lub we współdziałaniu z nim, zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi, lub obowiązek powstrzymywania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu*).

e) Przebieg postępowania sądowego

Sąd orzeka w postępowaniu nieprocesowym po przeprowadzeniu rozprawy. Sąd przesłuchuje kandydata na opiekuna tymczasowego i osobę sprawującą faktyczną pieczę nad małoletnim oraz wysłuchuje małoletniego, jeżeli jego rozwój umysłowy, stan zdrowia i stopień dojrzałości na to pozwala, uwzględniając w miarę możliwości jego rozsądne życzenie. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, jeżeli kandydat na opiekuna tymczasowego sprawuje faktyczną pieczę nad małoletnim, a okoliczności sprawy nie budzą wątpliwości co do prawidłowego wykonywania tej pieczy i dobro małoletniego się temu nie sprzeciwia, sąd może ograniczyć postępowanie dowodowe wyłącznie do dowodów z dokumentów i rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym.

Sąd rozpoznaje sprawę bezzwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni od dnia wpływu do sądu wniosku (art. 25 ust. 15 ustawy o pomocy). W postępowaniu o ustanowienie opiekuna tymczasowego nie pobiera się opłat, a wydatki ponosi Skarb Państwa (art. 25 ust. 18 ustawy o pomocy).

Odpis postanowienia sąd doręcza uczestnikom postępowania, ośrodkowi pomocy społecznej lub centrum usług społecznych oraz właściwemu ze względu na miejsce pobytu małoletniego kierownikowi powiatowego centrum pomocy rodzinie. Postanowienie o ustanowieniu opiekuna tymczasowego jest skuteczne i wykonalne z chwilą jego ogłoszenia, a gdy ogłoszenia nie było, z chwilą jego wydania.

7. Ewidencja małoletnich obywateli Ukrainy

Zgodnie z art. 25a ustawy o pomocy małoletni obywatel Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej bez opieki osoby sprawującej faktyczną pieczę nad nim, oraz małoletni obywatel Ukrainy, który przybył na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej i przed przybyciem był umieszczony w pieczy zastępczej na terytorium Ukrainy, podlega wpisowi do ewidencji.

8. Dostęp do świadczeń dla obywateli Ukrainy w Polsce

Zgodnie z art. 26 w/w ustawy obywatelowi Ukrainy przebywającemu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny przysługuje prawo do:

- 1) świadczeń rodzinnych, o których mowa w ustawie z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych,
- 2) świadczenia wychowawczego (500+) , o którym mowa w ustawie z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 3) świadczenia dobry start, o którym mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 187a ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej , jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej,
- 4) rodzinnego kapitału opiekuńczego, o którym mowa w ustawie z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym, jeżeli zamieszkuje z dziećmi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;
- 5) dofinansowania obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, o którym mowa w art. 64c ust. 1 ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece

nad dziećmi w wieku do lat 3, jeżeli zamieszkuje z dzieckiem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

9. Utworzenie żłobka lub klubu dziecięcego

Specustawa wprowadziła regulacje mające na celu zapewnienia opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 będącymi obywatelami Ukrainy, przebywającymi na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Wójt, burmistrz lub prezydent miasta mogą utworzyć żłobek lub klub dziecięcy w lokalu niespełniającym warunków, o których mowa w przepisach ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 i innych.

10. Prawo obywateli Ukrainy do świadczeń opieki zdrowotnej

Zgodnie z artykułem 37 przywołanej specustawy obywatel Ukrainy, którego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej jest uznawany za legalny na podstawie art. 2 ust. 1 w/w ustawy, jest uprawniony do opieki medycznej udzielanej na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej obejmującej świadczenia opieki zdrowotnej na zasadach i w zakresie, w jakim osobom objętym obowiązkowym lub dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym przysługuje prawo do świadczeń na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Wyłączeniu jednak podlega leczenie uzdrowiskowe i rehabilitacja uzdrowiskowa, a także podania produktów leczniczych wydawanych świadczeniobiorcom w ramach programów polityki zdrowotnej ministra właściwego do spraw zdrowia.

11. Edukacja małoletnich obywateli Ukrainy

Na podstawie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa obywatelom Ukrainy przybywającym do Polski po 24 lutego zagwarantowano możliwość kontynuowania nauki przez dzieci objęte obowiązkiem szkolnym oraz zapisania dzieci żłobka lub przedszkola. Ustawa dodatkowo przyznała prawo do pobierania dofinansowania do żłobka na zasadach takich samych jak Polacy.

W celu zapisania małoletniego do szkoły, przedszkola lub żłobka opiekunowie prawni dziecka zobowiązani są do kontaktu z dyrektorem danej placówki w celu złożenia wniosku. Następnie po sprawdzeniu dokumentów tożsamości, w tym również nadania nr PESEL małoletni może zostać zapisany do szkoły. W przypadku kontynuowania nauki w szkole podstawowej, jeśli opiekunowie prawni dziecka nie posiadają żadnej dokumentacji szkolnej wystarczy oświadczenie o sumie ukończonych lat nauki ze wskazaniem placówki, do której uczęszczał małoletni.

Dla dzieci, które nie posługują się językiem polskim w wystarczającym stopniu szkoły organizują dodatkowe lekcje języka polskiego. Dodatkowo szkoły mogą tworzyć oddziały przygotowawcze oraz prowadzić zajęcia wyrównawcze dla tych uczniów.

12. Prawo do wykonywania pracy przez obywateli Ukrainy; rejestracja jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy

Przepisy ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (art. 22) umożliwiły obywatelom Ukrainy łatwiejsze niż dotychczas podjęcie zatrudnienia w Polsce. Zgodnie z ustawą obywatel Ukrainy uprawniony jest do wykonywania pracy na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie pobytu zgodnego z obowiązującymi przepisami specustawy w przypadku gdy:

1. jego pobyt na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się za legalny na podstawie przepisów ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa
2. jest obywatelem Ukrainy przebywającym legalnie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej
3. podmiot powierzający wykonywanie pracy (pracodawca) powiadomi w terminie 14 dni od dnia podjęcia pracy przez obywatela Ukrainy powiatowy urząd pracy właściwy ze względu na siedzibę lub miejsce zamieszkania podmiotu o powierzeniu wykonywania pracy temu obywatelowi.

Powiadomienie urzędu pracy przez pracodawcę następuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego praca.gov.pl

W powiadomieniu pracodawca zobowiązany jest przekazać:

- 1) informacje dotyczące podmiotu powierzającego wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy (dane pracodawcy):
 - a) nazwę albo imię (imiona) i nazwisko,
 - b) adres siedziby albo miejsca zamieszkania,
 - c) numer telefonu lub adres poczty elektronicznej o charakterze służbowym,
 - d) numer identyfikacyjny NIP i REGON - w przypadku podmiotu prowadzącego działalność gospodarczą albo numer PESEL - w przypadku osoby fizycznej,
 - e) numer wpisu do rejestru podmiotów prowadzących agencje zatrudnienia - w przypadku podmiotu powierzającego wykonywanie pracy obywatelowi Ukrainy, który prowadzi agencję zatrudnienia świadczącą usługi pracy tymczasowej,
 - f) symbol PKD oraz opis wykonywanej działalności związanej z pracą obywateli Ukrainy;
- 2) dane osobowe obywatela Ukrainy:
 - a) imię (imiona) i nazwisko,
 - b) datę urodzenia,
 - c) płeć,
 - d) obywatelstwo,
 - e) rodzaj, numer i serię dokumentu podróży lub innego dokumentu stwierdzającego lub pozwalającego ustalić tożsamość oraz państwo, w którym wydano ten dokument,
 - f) numer PESEL - o ile został nadany;
- 3) rodzaj umowy pomiędzy podmiotem powierzającym wykonywanie pracy a obywatelem Ukrainy;
- 4) stanowisko lub rodzaj wykonywanej pracy;
- 5) miejsce wykonywanej pracy,
- 6) miesięczną lub godzinową stawkę wynagrodzenia;
- 7) wymiar czasu pracy lub liczbę godzin pracy w tygodniu lub w miesiącu;
- 8) liczbę wszystkich osób wykonujących pracę na podstawie umowy o pracę i na podstawie umów cywilnoprawnych według stanu na dzień 23 lutego 2022 r. oraz na dzień złożenia powiadomienia.

Nadto obywatel Ukrainy może zarejestrować się oraz zostać uznany jako osoba bezrobotna albo poszukująca pracy w urzędzie pracy właściwym ze względu na miejsce zamieszkania w Polsce. W tym celu należy udać się do urzędu pracy w celu złożenia stosownego wniosku

Podsumowanie

Wprowadzona w życie ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa w pierwszej kolejności ma za zadanie ustanowienie szczególnej podstawy prawnej dla uznania za legalny pobytu obywateli Ukrainy.

Dzięki wprowadzeniu przez ustawodawcę regulacji prawnych mających na celu pomoc oraz ochronę praw obywateli Ukrainy uzyskali oni możliwość skorzystania z szeregu świadczeń publicznych, podobnych lub takich samych jakie przysługują obywatelom Polskim.

Szczególną uwagę ustawodawca zwrócił na legalizację pobytu oraz ustanowienie opiekuna tymczasowego małoletnim, którzy przebywają na terytorium RP bez opieki osób dorosłych odpowiedzialnych za niego zgodnie z prawem obowiązującym w Rzeczypospolitej Polskiej.

Instytucja opiekuna tymczasowego umożliwia uregulowanie sytuacji prawnej małoletniego i umożliwia mu skorzystanie z prawa korzystania z świadczeń publicznych oraz kontynuowania edukacji w Polsce.

Вступ

Законом від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави врегульовано положення, що визначають спеціальні правила легалізації перебування громадян України, які прибули на територію Республіки Польща з території України. у зв'язку з бойовими діями, що ведуться на території цієї держави, та громадян України, які мають Карту поляка, члени сім'ї яких прибули на територію Республіки Польща у зв'язку з цими бойовими діями. (цитата ст. 1 акту)

Коли в законі зазначено про громадянина України, мається на увазі також особа, яка не має громадянства України, за умови, що така особа прибула на територію Республіки Польща з території України у зв'язку з військовими діями, що ведуться на території цієї держави, і не є громадянином Польщі чи громадянином іншої, крім Республіки Польща, держави-члена Європейського Союзу (стаття 1 п/п. 2 вищезазначеного Закону)

1. Порядок надання номера PESEL

Статтею 4 Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави передбачено, що громадянин України, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним відповідно до ст. 2 пункт 1, на підставі заяви, поданої до будь-якого органу виконавчої влади гміни на території Республіки Польща, видається номер PESEL.

Заява про надання номера PESEL для громадян України та осіб, зазначених у ст. 1 пункт 2 Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави подається особисто за місцезнаходженням органу місцевої влади у письмовій формі заповнену заявником або працівником цього органу на підставі даних, наданих заявником, з розбірливим особистим підписом. У разі, якщо особа за станом здоров'я чи в зв'язку з інвалідністю не може подати заяву особисто за місцезнаходженням органу місцевої влади, такій особі надається можливість подання заяви за місцем її перебування, що забезпечується органом місцевої влади.

Від імені недієздатної або обмежено дієздатної особи, яка претендує на отримання номера PESEL, або особи, яка за станом здоров'я чи в зв'язку з інвалідністю не може самостійно подати заяву, зазначену заяву подає один із батьків, опікун, тимчасовий опікун або особа, яка фактично опікується дитиною, а за відсутності таких осіб номер PESEL може бути наданий посадовою особою органу місцевої влади.

Подання заяви за місцезнаходженням органу місцевої влади від імені недієздатної або обмежено дієздатної особи вимагає її особистої присутності при поданні заяви. Виняток становлять особи віком до дванадцяти років, особисті дані яких подаються з попередженням заявника про притягнення до кримінальної відповідальності у випадку подання ним недостовірних даних

При поданні заяви в особи, яка подає заяву, знімаються відбитки пальців. Якщо особа за станом здоров'я чи в зв'язку з інвалідністю не може подати заяву особисто за місцезнаходженням органу місцевої влади, орган місцевої влади надає можливість зняття відбитків пальців за місцем її перебування.

Відбитки пальців не знімаються від осіб:

- 1) які не досягли дванадцяти років;
- 2) у яких зняти відбитки пальців фізично неможливо;
- 3) у яких тимчасово зняти відбитки будь-якого з пальців фізично неможливо.

Орган місцевої влади підтверджує особу на підставі проїзного документа, карти поляка або іншого документа з фотографією, що дозволяє ідентифікувати особу, а для осіб віком до 18 років на підставі свідоцтва про народження, та вносить дані до реєстру PESEL. Важливо, що підтвердження особи може здійснюватися на підставі офіційного документа, який дає змогу ідентифікувати особу.

У випадку, якщо заява про надання номера PESEL стосується особи, яка не має громадянства України, за умови, що така особа прибула на територію Республіки Польща з території України у зв'язку з бойовими діями, що ведуться на території цієї держави, і не є громадянином Польщі чи громадянином іншої

держави, крім Республіки Польща, яка є членом Європейського Союзу, заява повинна містити відомості про те, що особа є членом сім'ї громадянина України;
Якщо заява про надання номера PESEL стосується найближчого родича громадянина України, який має Карту поляка, у заяві необхідно подати відповідні відомості.

Крім того, законний представник або опікун дитини в заяві про надання номера PESEL подає відомості про те, що дитина є неповнолітньою особою, народженою на території Республіки Польща від матері, яка прибула на територію Республіки Польща у зв'язку зі збройним конфліктом в Україні, відповідно до ст. 2 ч. 1 Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави.

Особам, які отримали номер PESEL, надається статус UKR відповідно до ст. 8 пункт 24а літера d Закону від 24 вересня 2010 року про реєстр населення (у випадку особи, якій надано номер PESEL на підставі ст. 4 Закону від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом у території цієї держави).

Відповідно до ст. 11 ч. 2 Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави, виїзд громадянина України з території Республіки Польща на строк понад 1 місяць позбавляє його прав, про які йдеться у ст. 2 ч. 1 (тобто законність перебування).

Статус UKR, про який йдеться у ст. 8 пункт 24а літ. d Закону від 24 вересня 2010 року про облік населення автоматично змінюється на статус, зазначений у статті 1. 8 пункт 24а літ. c (статус NUE) цього акта, після того, як Головний комендант Прикордонної служби надав інформацію про виїзд особи з території Республіки Польща.

Особи, статус яких змінено на інший, можуть отримати цей статус повторно внаслідок прибуття на територію Республіки Польща з території України у зв'язку з бойовими діями, що ведуться на території цієї країни. Виїзд з території України має бути документально підтверджений або зареєстрований у журналі обліку, який веде Головний комендант Прикордонної служби.

У випадку, якщо повторний в'їзд відбувся через кордони Республіки Польща, які є зовнішніми кордонами Шенгенської зони, повторне надання статусу UKR відбувається автоматично в результаті передачі інформації з реєстру разом з датою в'їзду на територію Республіки Польща. У випадку, зазначеному в п. 17f Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї країни, статус UKR також може бути повторно надано в результаті повторного подання заявки на отримання номера PESEL. У заявника не беруть відбитки пальців, якщо вони не були зібрані під час присвоєння номера PESEL (стаття 4 п. 17а-17j Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави).

2. Процедура в справах встановлення тимчасового опікуна для неповнолітнього громадянина України, який перебуває на території Польщі

Відповідно до Закону від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави воєвода координує діяльність органів державної влади, громадських організацій та підприємців у сфері надання допомоги громадянам України. Інші органи державного управління, підрозділи, підпорядковані або підконтрольні органам державного управління, підрозділи сектору державних фінансів та інші органи державної влади також можуть надавати допомогу, зазначену в положенні, зазначеному вище. До цих органів належать, насамперед, сільські голови, мери та голови міст.

Воєвода допомагає українським громадянам, зокрема, на проживання, забезпечення харчуванням за системою повного пансіону, забезпечення транспортом до місць проживання, фінансування проїздів громадським транспортом та спеціалізованим транспортом, забезпечення миючими засобами та засобами особистої гігієни, надання невідкладної медичної допомоги.

Законом від 12 березня 2022 року про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави запроваджено можливість врегулювання правового становища неповнолітніх,

тобто осіб віком до 18 років, які проживають у нашій державі без законного представника, тобто батько чи опікун.

У зв'язку з необхідністю якнайшвидшої евакуації громадян України з території своєї країни до Польщі спрощені процедури перетину польського кордону неповнолітніми особами (без необхідних документів та без присутності чи згоди законного опікуна).

3. Перебування неповнолітнього громадянина України на території Республіки Польща

Відповідно до положень вищезазначеного закону, неповнолітньому громадянину України, який перебуває під тимчасовим захистом на території Республіки Польща, має бути наданий номер PESEL. Відповідно до ст. 4 підпункту 3 вищезазначеного Закону про допомогу від імені недієздатної або обмежено дієздатної особи, яка претендує на отримання номера PESEL, або особи, яка за станом здоров'я чи інвалідність не може подати заяву, таку заяву про отримання номера PESEL, зазначену в ст. 1 Закону, подає один з батьків, опікун, тимчасовий опікун, про яких зазначено у ст. 25, або особа, яка фактично опікується дитиною, а за відсутності таких осіб номер PESEL може бути наданий посадовою особою органу влади.

Надання номера PESEL неповнолітньому громадянину України дає йому право користуватися соціальними благами та послугами в межах, на які мають право громадяни Польщі, і це стосується зокрема:

1. Права на охорону здоров'я;
2. Права на грошові виплати;
3. Права на ясла та дитячі садки;
4. Права на освіту.

4. Встановлення тимчасового опікуна

Стаття 25 Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави щодо неповнолітнього громадянина України, зазначеного у ст. 1 пункту 1 (громадянин України прибув на територію Республіки Польща з території України у зв'язку з бойовими діями, що ведуться на території цієї держави, а також громадяни України, які мають карту поляка, що разом з членами сім'ї прибули на територію Польщі у зв'язку з цими військовими діями), який перебуває на території Польської Республіки Польща без опіки дорослих, відповідальних за нього відповідно до чинного законодавства Республіки Польща, тимчасовий опікун здійснює опіку над його особою та майном.

Якщо при призначенні тимчасового опікуна інше не визначено інший обсяг його прав та обов'язків, опікун уповноважений представляти неповнолітнього, піклуватися про його особу та майно. Це означає, що лише після призначення тимчасового опікуна і подання ним відповідних заяв неповнолітній матиме право користуватися послугами та пільгами, на які він має право.

Тимчасовий опікун згідно з положень вищезазначеного Закону повинен отримати дозвіл суду у справах опіки та піклування з усіх важливих питань, що стосуються особи або майна неповнолітнього.

Нагляд за реалізацією прав та обов'язків тимчасового опікуна здійснює центр соціального захисту населення, центр соціальних послуг чи інший уповноважений підрозділ, визначений керівником закладу, міським головою, іншою уповноваженою особою за місцем перебування неповнолітнього.

Підтримка суб'єктів, уповноважених здійснювати нагляд за вищезазначеними особами, здійснюється повітовим центром допомоги сім'ї.

5. Права тимчасового опікуна неповнолітнього

Тимчасовий опікун неповнолітньої особи має, зокрема, право:

1. Право на безкоштовну правову допомогу та безкоштовні громадські консультації (стаття 25 (3a) Закону про допомогу)
2. Право на психологічну допомогу (стаття 25 (3b) Закону про допомогу)
3. Організаційна допомога, яка полягає, зокрема, у наданні допомоги від волонтерів, перекладачів або допомоги у вирішенні офіційних справ (стаття 25 (3ba) Закону про допомогу)

4. Якщо у тимчасового опікуна перебувають під опікою більше, ніж 15 дітей, керівник повітового центру допомоги сім'ї на підставі трудового договору або доручення здійснює опіку в межах не менше 40 годин на тиждень для кожної групи з 15 неповнолітніх (ст. 3с Закону про допомогу)

6. Провадження в справах про призначення тимчасового опікуна

а) Юрисдикція суду

Відповідно до ст. 25а Закону про допомогу справа про призначення тимчасового опікуна над неповнолітньою особою розглядається за місцем проживання неповнолітнього. Призначаючи тимчасового опікуна, суд враховує інтереси дитини.

б) Хто може стати опікуном

Тимчасовим опікуном переважно призначаються:

- a. родичі за кровним спорідненням
- b. інші родичі
- c. інші особи, які забезпечать належне виконання обов'язків опікуна

Суд може призначити тимчасового опікуна, враховуючи заяву і посаду. У разі відсутності родичів за кровним спорідненням, інших родичів, а також інших осіб, які забезпечать належне виконання обов'язків опікуна, заява подається центром соціального захисту населення, центром соціальних служб або іншим уповноваженим підрозділом, визначеним керівником закладу, міським головою, президентом міста за місцем проживання неповнолітнього протягом 48 годин. Заява надсилається разом із зазначенням кандидата на посаду тимчасового опікуна з його письмовою згодою на призначення його тимчасовим опікуном.

Відповідно до ст. 25 ч. 7 Закону про допомогу, одна й та сама особа може бути призначена тимчасовим опікуном для кількох неповнолітніх, якщо немає конфлікту між інтересами неповнолітніх. Тимчасовим опікуном братів і сестер, якщо це можливо, призначається та сама особа.

Якщо неповнолітні до прибуття в Польщу перебували під опікою на території України і прибули разом з особою, яка здійснює цю опіку, суд призначає цю особу тимчасовим опікуном для всіх цих неповнолітніх.

с) Право подання заяви про призначення тимчасового опікуна

Відповідно до ст. 25 ч. 11 Закону про допомогу особами, які мають право подати заяву про відкриття провадження у справі про призначення тимчасового опікуна, є:

1. прикордонники;
2. в'їт, міський голова, президент міста, староста, уповноважений воєводства;
3. прокурор;
4. поліція;
5. керівники організаційних підрозділів соціальної допомоги;
6. представники міжнародних або неурядових організацій, що надають допомогу іноземцям;
7. особа, яка фактично здійснює опіку над неповнолітнім;
8. особа, яка взяла фактично під опіку неповнолітнього після в'їзду неповнолітнього на територію Республіки Польща та здійснює його на день подання заяви;
9. інші особи або організації в межах своїх повноважень.

д) Формальні умови заявки

Відповідно до ст. 25 ч. 9 Закону про допомогу, заява про призначення тимчасового опікуна має містити:

1. найменування суду, до якого вона адресована;
2. ім'я і прізвище або найменування заявника, адреса місця проживання чи перебування чи реєстрації офісу, номер телефону чи адреса електронної пошти;
3. ім'я і прізвище неповнолітнього, адреса його місця проживання або перебування;
4. імена і прізвища батьків та дівоче прізвище матері неповнолітнього або відомості про те, що вони невідомі;

5. стать неповнолітнього;
6. дата та місце народження неповнолітнього;
7. назва, серія та номер документа, який є підставою для перетину кордону неповнолітнім кордон, якщо такий є;
8. ім'я і прізвище кандидата на посаду тимчасового опікуна, дата його народження, адреса проживання чи перебування, а також серія та номер документа, що посвідчує особу, або відомості про відсутність кандидата;
9. ім'я, прізвище, адреса проживання чи перебування особи, яка фактично здійснює опіку над неповнолітнім, якщо неповнолітній не перебуває під опікою кандидата на посаду тимчасового опікуна;
10. зміст заяви.

У разі зазначення кандидата на посаду тимчасового опікуна у заяві необхідно вказати ступінь спорідненості кандидата на тимчасового опікуна з неповнолітнім або відомості про відсутність спорідненості, а щодо особи, яка фактично здійснює опіку над неповнолітнім – дата, з якої здійснюється опіка. Кандидат на посаду опікуна подає відомості про відсутність передумов, які перешкоджають призначенню цієї особи опікуном (*ст. 148, відсутність повної дієздатності, позбавлення загальногромадянських прав, позбавлення батьківських прав, судимість за злочин проти статевої свободи чи моральності або за умисний злочин, пов'язаний із насильством проти особи чи злочин, вчинений щодо неповнолітнього чи у співучасті з ним, заборона діяльності, пов'язаної з вихованням, лікуванням, навчанням чи опікою неповнолітніх, або зобов'язання утримуватися від перебування в певному середовищі чи місцях, заборона контактувати з конкретними особами чи залишати певне місце проживання без згоди суду*).

е) Хід судового розгляду

Суд ухвалює рішення в порядку заявного провадження після завершення засідання.

Суд заслуховує кандидата на посаду тимчасового опікуна і особу, яка фактично опікується неповнолітнім, а також заслуховує неповнолітнього, якщо це дозволяють його розумовий розвиток, стан здоров'я та ступінь зрілості, з урахуванням його бажання.

В особливих випадках, якщо кандидат на посаду тимчасового опікуна здійснює фактичну опіку над неповнолітнім, а обставини справи не викликають сумнівів у належному виконанні цієї опіки та не суперечать інтересам неповнолітнього, суд може обмежити подання доказів лише письмовими доказами та розглянути справу на підставі цих документів.

Суд розглядає справу невідкладно, не пізніше 3 днів з дня надходження до суду заяви (ст. 25 ч. 15 Закону про допомогу).

У провадженні про призначення тимчасового опікуна не стягуються судові витрати, а оплачуються за рахунок Державного казначейства (ст. 25 ч. 18 Закону про допомогу).

Копія постанови вручається судом учасникам процесу, центру соціального захисту населення або центру соціальних служб, а також керівнику повітового центру підтримки сім'ї за місцем проживання неповнолітнього.

Постанова про встановлення тимчасового опікуна набирає чинності з моменту її оголошення, а якщо оголошення не було, з моменту її видання.

7. Облік неповнолітніх громадян України

Відповідно до ст. 25а Закону про допомогу, неповнолітній громадянин України, який прибув на територію Республіки Польща без опіки особи, яка фактично здійснює опіку над ним, та неповнолітній громадянин України, який прибув на територію Республіки Польща, але до прибуття перебував під опікою на території України, вноситься до реєстру.

8. Доступ до пільг для громадян України в Польщі

Відповідно до ст. 26 вищезазначеного Закону громадянин України, який проживає на території Республіки Польща, перебування якого на території Республіки Польща вважається законним, має право на:

1. допомоги сім'ям, зазначені в Законі від 28 листопада 2003 року про сімейні виплати;

2. допомогу на дитину (500+), зазначену в Законі від 11 лютого 2016 року про державну допомогу у вихованні дітей, якщо сім'ї проживають з дітьми на території Республіки Польща;
3. початкову допомогу, про що йдеться в нормативних актах, виданих на підставі ст. 187а Закону від 9 червня 2011 року про підтримку сім'ї та системи опіки, якщо громадянин проживає з дітьми на території Республіки Польща;
4. сімейний опікунський капітал, зазначений у Законі від 17 листопада 2021 року про сімейний капітал, якщо він проживає з дітьми на території Республіки Польща;
5. дофінансування зменшеного обсягу оплати батьків за перебування дитини в яслах, дитячому садку або з денним вихователем, зазначених у ст. 64с пункту 1. 1 Закону від 4 лютого 2011 року про догляд за дітьми віком до 3 років, якщо вони проживають з дитиною на території Республіки Польща

9. Створення дитячої кімнати або дитячого клубу

Спеціальним законом запроваджено положення, спрямовані на забезпечення догляду за дітьми віком до 3 років, які є громадянами України та проживають на території Республіки Польща. Якщо наявні приміщення не відповідають умовам, передбаченим Законом «Про догляд за дітьми віком до 3 років» та іншим, голова комунального закладу, міський голова, президент міста може створити дитячу кімнату чи клуб.

10. Право громадян України на медичні послуги

Відповідно до статті 37 вищезазначеного спеціального закону громадянин України, перебування якого на території Республіки Польща визнається законним відповідно до ст. 2 пункт 1 вищезгаданого закону, має право на медичну допомогу, що надається на території Республіки Польща, включаючи медичні послуги на умовах і в обсязі, в якому особи, охоплені обов'язковим або добровільним медичним страхуванням, мають право на пільги відповідно до Закону від 27 серпня 2004 року про охорону здоров'я.

Однак санаторно-курортне лікування та санаторно-курортне оздоровлення, а також надання лікарських засобів, які видаються одержувачам за програмами політики у сфері охорони здоров'я, міністра, відповідального за охорону здоров'я, виключаються.

11. Освіта неповнолітніх громадян України

На підставі Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави громадянам України, які прибули до Польщі після 24 лютого 2022 року, гарантована можливість продовження навчання дітьми, охопленими обов'язковим шкільним навчанням, та зарахування дітей до школи чи дошкільної дитячої установи.

Закон додатково надав право отримувати дофінансування на дошкільну дитячу установу на тих самих умовах, що й полякам.

Для зарахування неповнолітнього до школи, дошкільної дитячої установи чи ясла законні опікуни дитини зобов'язані звернутися до директора даного закладу для подання заяви. Потім, після перевірки документів, що посвідчують особу, у тому числі надання номера PESEL, неповнолітній може бути зарахований до школи. У разі продовження навчання в початковій школі, якщо законні опікуни дитини не мають шкільного атестату, достатньо зазначити загальну кількість років навчання та вказати навчальний заклад, який навчався неповнолітній.

Для дітей, які недостатньо володіють польською мовою, школи організовують додаткові уроки польської мови. Додатково у школах можуть створюватися підготовчі відділення та проводитись коригуючі заняття для цих учнів.

12. Право на працю громадян України; реєстрація як безробітного або шукача роботи

Положення Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави (стаття 22) полегшили працевлаштування громадян України в Польщі, ніж раніше. Відповідно до Закону громадянин України має право працювати на території Республіки Польща протягом періоду перебування відповідно до чинних положень спеціального закону, якщо:

1. його перебування на території Республіки Польща вважається законним на підставі положень Закону про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави.
2. є громадянином України, який на законних підставах проживає на території Республіки Польща
3. Суб'єкт, який доручає виконання роботи (роботодавець), протягом 14 днів з дня початку роботи громадянином України повідомляє повітове управління праці за місцезнаходженням або місцем проживання суб'єкта про доручення виконання роботи. роботи цьому громадянину. Оповіщення роботодавцем служби зайнятості відбувається через телеінформаційну систему praca.gov.pl

У повідомленні роботодавець зобов'язаний надати:

1) відомості про особу, яка доручає виконання роботи громадянину України (дані роботодавця):

- a) ім'я або ім'я (імена) та прізвище,
- b) адреса місцезнаходження або місця проживання,
- c) службовий номер телефону або адреса електронної пошти,
- d) Ідентифікаційний номер NIP та REGON - у разі ведення підприємницької діяльності, або номер PESEL - у випадку фізичної особи,
- e) номер запису в реєстрі суб'єктів, що здійснюють агентства з працевлаштування, - у разі доручення роботи суб'єктом господарювання громадянину України, який керує агентством зайнятості з надання послуг з тимчасової роботи,
- f) символ ПКД та опис діяльності, пов'язаної з роботою громадян України;

2). персональні дані громадянина України:

- a) ім'я (імена) та прізвище,
- b) дата народження,
- c) стать,
- d) громадянство,
- e) тип, номер і серія проїзного документа або іншого документа, що вказує або дозволяє встановити особу, а також країну, в якій видано документ,
- f) номер PESEL - якщо присвоєно;

3). вид договору між суб'єктом, який доручає виконання роботи, та громадянином України;

4) посада або вид виконуваної роботи;

5) місце роботи.

6) місячна або погодинна оплата праці;

7) тривалість робочого часу або кількість робочих годин на тиждень чи місяць;

8) кількість усіх осіб, які виконують роботу за трудовим договором і на підставі за цивільно-правових договорів станом на 23 лютого 2022 року та на дату складання повідомлення.

Крім того, громадянин України може зареєструватися і бути визнаним безробітним або шукати роботу в бюро зайнятості, компетентному за місцем проживання в Польщі. Для цього потрібно звернутися до служби зайнятості, щоб подати відповідну заяву.

Підсумок

Запроваджений закон про допомогу громадянам України у зв'язку зі збройним конфліктом на території цієї держави має насамперед створити конкретну правову основу для визнання законного перебування громадян України на території Республіки Польща та захисту їхніх прав.

Завдяки запровадженню законодавцем правових норм, спрямованих на допомогу та захист прав громадян України, вони отримали можливість користуватися низкою суспільних благ, подібних чи таких, на які мають право громадяни Польщі.

Особливу увагу законодавець приділив питанням легалізації перебування та призначення тимчасового опікуна для неповнолітніх, які проживають на території Республіки Польща без піклування повнолітніх, відповідальних за нього відповідно до чинного в Республіці Польща законодавства.

Інститут тимчасового опікуна дає змогу врегулювати правове становище неповнолітнього та надати йому можливість скористатися суспільними благами та продовжити навчання в Польщі.